

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
УНІВЕРСИТЕТСЬКИЙ КОЛЕДЖ

Циклова комісія з видавничої справи, культури та української філології

Професор з науково-методичної
та навчальної роботи
О. Б. Жильцов
2016 р

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

УКРАЇНСЬКА МОВА
В ЗАСОБАХ МАСОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ

галузь знань 0303 Журналістика та інформація

спеціальність 5.03030301 Видавнича справа та редагування

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА Ідентифікаційний код 02136554 Начальник відділу моніторингу якості освіти
Програма № <u>0289</u>
 (підпис)
(прізвище, ініціали) » 2016 р.

Київ
2016 рік

Робоча програма «Українська мова в засобах масової комунікації» для студентів галузі знань 0303 Журналістика та інформація, спеціальності 5.03030301 Видавнича справа та редагування

Розробник: Ловейко Тетяна Володимирівна, викладач циклової комісії з видавничої справи, культури та української філології Університетського коледжу Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму схвалено на засіданні циклової комісії з видавничої справи, культури та української філології

Протокол від «*26*» *вересня* 2016 року № *1*

Голова циклової комісії з видавничої справи, культури та української філології

Грузд
_____ (О.В.Груздлова)

© _____, 2016 рік
© _____, 2016 рік

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«УКРАЇНСЬКА МОВА В ЗАСОБАХ МАСОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ»

I. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів 3	Галузь знань 0303 Журналістика та інформація Спеціальність 5.03030301 Видавнича справа та редагування	Нормативна
Змістових модулів – 3		Рік підготовки III
Індивідуальне завдання – 1		Семестр VI
Загальна кількість годин – 108		
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 2.2	Освітньо-кваліфікаційний рівень: «молодший спеціаліст»	Лекції
		22 год.
		Практичні
		20 год.
		Семінарські
		-
		Модульний контроль
		6 год.
		Індивідуальні заняття
		12 год.
Самостійна робота		
48 год.		
Вид контролю: залік		

II. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета: розвиток мовлення майбутніх фахівців, усвідомлення місії комунікативної, репрезентативної та культуроносної функцій української мови в засобах масової комунікації. Освоєння студентами комплексу теоретичних і практичних знань з основ редагування в засобах масової комунікації, необхідних для фахової підготовки до друку різних видів видань та реалізації відповідних виконавських і управлінських функцій.

Завдання:

- формувати у студентів розуміння основних понять, принципів та положень навчальної дисципліни «Українська мова в засобах масової комунікації»;
- показати сутність редакторської справи, що поєднує в собі організаційну та творчо-технічну діяльність носіїв редакторських професій;
- розкрити різноманітність технологій і методик, а також творчі та організаційні аспекти редагування в засобах масової комунікації;
- виховання потреби вивчати рідну мову;
- формування духовного світу студентів, цілісних світоглядних уявлень, загальнолюдських ціннісних орієнтацій через прилучення засобами мови до культурних надбань рідного народу і людства;
- вироблення умінь і навичок комунікативно виправдано користуватися засобами мови в різних життєвих ситуаціях під час сприймання, відтворення і створення висловлювань з додержанням українського мовленнєвого етикету;
- систематизація й узагальнення базових орфоепічних, граматичних, лексичних, правописних, стилістичних умінь і навичок;
- вироблення умінь і навичок користуватися мовними засобами у процесі професійної діяльності.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен набути такі **компетентності:**

- використовуючи знання державної та іноземної мов, уміти здійснювати професійну діяльність у всіх її видах, спираючись на знання соціального, правового, економічного аспектів існування суспільства;
- мати навички збору інформації, використовуючи сучасні комп'ютерні технології;
- уміти виступати з доповідями і повідомленнями перед аудиторією за результатами власної пізнавальної діяльності, дотримуючись орфоепічних і граматичних норм;
- писати твори, добираючи відповідні мовні засоби, виражаючи своє ставлення, враховуючи ситуацію спілкування, зокрема адресата;
- вільно користуватися словником;
- виконувати обов'язки творчого працівника редакції, видавництва чи видавничої структури згідно зі штатним розписом;
- знаходити для видавництва потрібного автора;
- робити редакторський аналіз авторського оригіналу;
- виконувати редакторську роботу з перевидання та з перекладу видання;
- вводити різними способами цитати в текст;
- створювати прес-релізи та рекламні матеріали для промоції видань;
- усвідомлювати типологічні принципи класифікації ЗМІ;
- розрізняти особливості лексики, граматики, орфоепії, орфографії та етикету в ЗМК;
- редагувати неправильно побудовані речення, виправляти орфоепічні і граматичні помилки в мові мас-медіа;
- визначати анормативи у вживанні в ЗМК окремих граматичних форм;
- розуміти суть понять «сучасна українська літературна мова», «національна мова», «мова ЗМК»;
- визначати особливості лексики сучасної української мови в ЗМК;
- аналізувати українську фразеологію у мові мас-медіа.

III. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Функціонування української мови в ЗМК. Лексика і лексикологія сучасної української мови в ЗМК

Тема 1. Мовна ситуація в Україні. Природа, функції та будова мови в ЗМК. Фонетика. Фонологія. Звуковий склад української мови.

Тема 2. Лексика сучасної української мови в засобах масової комунікації. Лексика української мови за походженням та зі стилістичного погляду.

Тема 3. Розвиток словникового складу сучасної української літературної мови в ЗМК.

Змістовий модуль 2. Українська фразеологія у мові мас-медіа. Графіка і орфографія української мови в ЗМК

Тема 1. Українська фразеологія: джерела, структура, семантика. Роль фразеологізмів у мові мас-медіа.

Тема 2. Фразеологізми як засіб увиразнення журналістського тексту. Досягнення української фразеологічної науки.

Тема 3. Графіка та орфографія української мови в ЗМК. Українська графіка в діяхронічному аспекті.

Тема 4. Співвідношення між звуками і буквами української мови. Орфоепічні норми в ЗМК. Дотримання правописних норм у періодичних виданнях.

Тема 5. Історія українського правопису. Принципи українського правопису, їх використання при редагуванні журналістських текстів.

Тема 6. Система правил сучасної української орфографії. Орфограми в ЗМК.

Змістовий модуль 3. Морфологія (типи словозміни). Синтаксис і пунктуація речення в засобах масової комунікації

Тема 1. Поняття «граматика», «морфологія». Граматична форма, граматичне значення і граматична категорія частин і часток мови. Засоби вираження граматичних значень слова в українській мові. Анормативи у вживанні в ЗМК окремих граматичних форм.

Тема 2. Класифікація словосполучень в українській мові. Семантико-синтаксичні відношення та вияв у них національної специфіки мови.

Помилки у побудові словосполучень у мові мас-медіа.

Тема 3. Роль речення у мовленні. Формальна, семантична та функціональна організації простого речення. Ускладнене просте речення. Ускладнені прості речення з однорідними членами. Можливі помилки у вживанні однорідних членів речення в журналістських текстах.

Тема 4. Речення з відокремленими другорядними членами, уточнювальні конструкції, пов'язані з ними помилки в ЗМК.

Тема 5. Речення із вставними і вставленими компонентами. Розділові знаки при вставних і вставлених конструкціях у мові мас-медіа.

Тема 6. Уживання вигуків і звертань в ускладнених простих реченнях. Вигук як носій емоційного навантаження текстів в ЗМК. Відхилення від нормативної форми звертань у мовленні журналістів.

Тема 7. Особливості вживання типів простого речення в жанрово-стильовій структурі журналістського тексту.

Тема 8. Складне речення. Граматичні, семантичні та інтонаційні засоби зв'язку частин у складному реченні. Сполучникові та пунктуаційні засоби зв'язку компонентів у складносурядному реченні в мові мас-медіа.

Тема 9. Типи складнопідрядних речень. Семантико-структурні різновиди та сполучні засоби приєднання підрядної частини до головної. Розділові знаки в складнопідрядному реченні. Особливості використання подібних конструкцій в журналістських текстах.

Тема 10. Структурні та інтонаційні особливості безсполучникових речень. Розділові знаки в них. Складні безсполучникові речення в засобах масової комунікації.

Тема 11. Багатокомпонентні складні речення: з кількома підрядними або кількома сурядними, з сурядністю та підрядністю. Період. Розділові знаки в складному реченні ускладненого типу, їх відповідність спланованому змістові, експресивному забарвленню речення. Специфіка вживання типів складного речення в журналістських текстах.

Тема 12. Вживання різних видів прямої мови в текстах ЗМК. Перетворення

одних форм чужої мови в інші, оформлення їх за допомогою розділових знаків.

IV. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	Усього	у тому числі					
		Лекції	Практ.	Сем.	П.к.	Інд.	С.р.
1	2	3	4	5	6	7	8
Змістовий модуль 1. Функціонування української мови в ЗМК. Лексика і лексикологія сучасної української мови в ЗМК							
Тема 1. Мовна ситуація в Україні. Природа, функції та будова мови в ЗМК. Фонетика. Фонологія. Звуковий склад української мови	3	2				1	
Тема 2. Лексика сучасної української мови в засобах масової комунікації. Лексика української мови за походженням та зі стилістичного погляду	9		2			1	6
Тема 3. Розвиток словникового складу сучасної української літературної мови в ЗМК	8	2					6
Модульна контрольна робота 1.	2				2		
Усього за змістовим модулем 1.	22	4	2	-	2	2	12
Змістовий модуль 2. Українська фразеологія у мові мас-медіа. Графіка і орфографія української мови в мас-медіа							
Тема 1. Українська фразеологія: джерела, структура, семантика. Роль фразеологізмів у мові мас-медіа	3	2				1	
Тема 2. Фразеологізми як засіб вираження журналістського тексту. Досягнення української фразеологічної науки	8		2				6
Тема 3. Графіка та орфографія української мови в ЗМК. Українська графіка в діахронічному аспекті	2		2				
Тема 4. Співвідношення між звуками і буквами української мови. Орфоепічні норми в ЗМК. Дотримання правописних норм у періодичних виданнях	3	2				1	

Тема 5. Історія українського правопису. Принципи українського правопису, їх використання при редагуванні журналістських текстів	2	2					
Тема 6. Система правил сучасної української орфографії. Орфограми в ЗМК	2		2				
Модульна контрольна робота 2.	2				2		
Усього за змістовим модулем 2.	22	6	6	-	2	2	6

Змістовий модуль 3. Морфологія (типи словозміни). Синтаксис і пунктуація речення в засобах масової комунікації

Тема 1. Поняття «граматика», «морфологія». Граматична форма, граматичне значення і граматична категорія частин мови і часток мови. Засоби вираження граматичних значень слова в українській мові. Анормативи у вживанні в ЗМК окремих граматичних форм	4	2				2	
Тема 2. Класифікація словосполучень в українській мові. Семантико-синтаксичні відношення та вияв у них національної специфіки мови. Помилки у побудові словосполучень у мові мас-медіа	10	2				2	6
Тема 3. Роль речення у мовленні. Формальна, семантична та функціональна організації простого речення. Ускладнене просте речення. Ускладнені прості речення з однорідними членами. Можливі помилки у вживанні однорідних членів речення в журналістських текстах	8		2				6
Тема 4. Речення з відокремленими другорядними членами, уточнювальні конструкції, пов'язані з ними помилки в ЗМК	10		2			2	6
Тема 5. Речення із вставними і вставленими компонентами. Розділові знаки при вставних і вставлених конструкціях у мові мас-медіа	2		2				
Тема 6. Уживання вигуків і звертань в ускладнених простих реченнях. Вигук як носій емоційного навантаження текстів у ЗМК. Відхилення від нормативної форми звертань у мовленні журналістів	10		2			2	6
Тема 7. Особливості вживання типів простого речення в жанрово-стильовій структурі журналістського тексту	2	2					
Тема 8. Складне речення. Граматичні, семантичні та інтонаційні засоби зв'язку частин у складному реченні. Сполуч-	2	2					

никові та пунктуаційні засоби зв'язку компонентів у складносурядному реченні в мові мас-медіа							
Тема 9. Типи складнопідрядних речень. Семантико-структурні різновиди та сполучні засоби приєднання підрядної частини до головної. Розділові знаки в складнопідрядному реченні. Особливості використання подібних конструкцій в журналістських текстах	2		2				
Тема 10. Структурні та інтонаційні особливості безсполучникових речень. Розділові знаки в них. Складні безсполучникові речення в засобах масової комунікації	8		2				6
Тема 11. Багатокомпонентні складні речення: з кількома підрядними або кількома сурядними, з сурядністю та підрядністю. Період. Розділові знаки в складному реченні ускладненого типу, їх відповідність спланованому змістові, експресивному забарвленню речення. Специфіка вживання типів складного речення в журналістських текстах	2	2					
Тема 12. Вживання різних видів прямої мови в текстах ЗМК. Перетворення одних форм чужої мови в інші, оформлення їх за допомогою розділових знаків	2	2					
Модульна контрольна робота 3.	2				2		
Усього за змістовим модулем 3.	64	12	12	-	2	8	30
Усього за семестр	108	22	20	-	6	12	48

V. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Лексика сучасної української мови в засобах масової комунікації, за походженням, а також зі стилістичного погляду	2
2	Фразеологізми як засіб увиразнення журналістського тексту. Досягнення української фразеологічної науки	2
3	Графіка та орфографія української мови в ЗМК. Українська графіка в діахронічному аспекті	2
4	Система правил сучасної української орфографії. Орфограми в ЗМК	2
5	Роль речення у мовленні. Формальна, семантична та функціональна організації простого речення. Ускладнене просте речення. Ускладнені прості речення з однорідними членами. Можливі помилки у вживанні однорідних членів речення в журналістських текстах	2
6	Речення з відокремленими другорядними членами, уточнювальні	2

	конструкції, пов'язані з ними помилки в ЗМК	
7	Речення із вставними і вставленими компонентами. Розділові знаки при вставних і вставлених конструкціях у мові мас-медіа	2
8	Уживання вигуків і звертань в ускладнених простих реченнях. Вигук як носій емоційного навантаження текстів у ЗМК. Відхилення від нормативної форми звертань у мовленні журналістів	2
9	Типи складнопідрядних речень. Семантико-структурні різновиди та сполучні засоби в приєднанні підрядної частини до головної. Розділові знаки в складнопідрядному реченні. Особливості використання подібних конструкцій в журналістських текстах	2
10	Структурні та інтонаційні особливості безсполучникових речень. Розділові знаки в них. Складні безсполучникові речення в засобах масової комунікації	2
Усього		20

VI. ТЕМИ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Бали
1	Лексика сучасної української мови в засобах масової комунікації, за походженням та зі стилістичного погляду	6	5
2	Розвиток словникового складу сучасної української літературної мови в ЗМК	6	5
3	Фразеологізми як засіб увиразнення журналістського тексту. Досягнення української фразеологічної науки	5	5
4	Класифікація словосполучень в українській мові. Семантико-синтаксичні відношення у словосполученні. Вияв у словосполученні національної специфіки мови. Помилки у побудові словосполучень у мові мас-медіа	7	5
5	Роль речення у мовленні. Формальна, семантична та функціональна організації простого речення. Ускладнене просте речення. Ускладнені прості речення з однорідними членами. Можливі помилки у вживанні однорідних членів речення в журналістських текстах	6	5
6	Речення з відокремленими другорядними членами, уточнювальні конструкції, пов'язані з ними помилки в ЗМК	6	5
7	Уживання вигуків і звертань в ускладнених простих реченнях. Вигук як носій емоційного навантаження текстів в ЗМК. Відхилення від нормативної форми звертань у мовленні журналістів	6	5
8	Структурні та інтонаційні особливості безсполучникових речень. Розділові знаки в них. Складні безсполучникові речення в засобах масової комунікації	6	5
Усього		48	40

VII. ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

Індивідуальна робота є видом позааудиторної пошукової діяльності студента, результати якої використовують у процесі вивчення навчальної дисципліни.

Індивідуальне завдання з курсу «Українська мова в засобах масової комунікації» студенти виконують у вигляді реферату, який містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень компетентності студента.

Мета реферату: самостійне вивчення частини програмного матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яку виконують на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних і семінарських занять.

Орієнтовна структура – дослідження у вигляді реферату: вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаної літератури.

Орієнтовна тематика

1. Лексика сучасної української мови в засобах масової комунікації.
2. Особливості відображення мовної ситуації в Україні в ЗМК.
3. Лексикологія сучасної української мови в засобах масової комунікації.
4. Типи словників української мови, особливості їх використання при редагуванні текстів мас-медіа.
5. Історія української лексикографії, тенденції розвитку, її значення для редагування журналістських текстів.
6. Нова лексика, вживана у засобах масової комунікації.
7. Українська фразеологія у мові мас-медіа.
8. Трансформації фразеологізмів у текстах засобів масової комунікації.
9. Графіка і орфографія української мови в мас-медіа.
10. Правописні норми у періодичних виданнях.
11. Історія українського правопису. Її зв'язок із сучасною мовою мас-медіа.
12. Система правил сучасної української орфографії. Орфограми в ЗМК.

13. Помилки у вживанні в засобах масової комунікації окремих граматичних форм.
14. Відображення за допомогою словосполучень національної специфіки мови у засобах масової комунікації.
15. Ускладнене просте речення. Помилки у вживанні однорідних членів речення в текстах мас-медіа.
16. Відхилення від нормативної форми звертань у мовленні журналістів.
17. Особливості вживання типів простого речення в жанрово-стильовій структурі журналістського мовлення.
18. Речення з відокремленими другорядними членами в текстах засобів масової комунікації.
19. Речення із вставними і вставленими компонентами в текстах засобів масової комунікації.
20. Уживання вигуків і звертань в ускладнених простих реченнях у різних типах текстів мас-медіа.
21. Односкладні речення, особливості їх використання в різних видах мас-медіа.
22. Двоскладні речення, особливості їх використання в різних видах засобів масової комунікації.
23. Складні безсполучникові речення в засобах масової комунікації.
24. Специфіка вживання типів складного речення в журналістських текстах.
25. Вживання різних видів прямої мови в текстах мас-медіа.
26. Пряма мова, особливості використання конструкцій з прямою мовою в текстах ЗМК.
27. Уточнювальні члени речення. Пунктуаційні труднощі при відокремленні у текстах засобів масової комунікації.
28. Складне речення. Граматичні, семантичні та інтонаційні засоби зв'язку частин у складному реченні у мові мас-медіа.
29. Засоби вираження граматичних значень слова у мові мас-медіа.
30. Семантико-синтаксичні відношення у словосполученні. Помилки у побудові словосполучень у текстах засобів масової комунікації.

VIII. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Методи усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда.

Методи письмового контролю: письмове тестування, ведення таблиці, модульна контрольна робота.

Методи самоконтролю: самооцінка, самоаналіз.

ІХ. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Вид роботи	Максимальна кількість балів за один вид роботи	Обов'язкова кількість виконаних завдань за курс	Максимальна кількість балів за всі види роботи
1. Відвідування лекцій	1	11	11
2. Відвідування практичних занять	1	10	10
3. Виконання завдання для самостійної роботи	5	8	40
4. Робота на практичному занятті	10	5	70
5. Індивідуальне завдання	15	1	15
6. Виконання модульної контрольної роботи	25	3	75
Всього			221
Коефіцієнт	3,68		

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень

Рейтингова оцінка	Оцінка за шкалою університету	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками.
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок.
C	75-81 балів	Добре – в цілому хороший рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок.
D	69-74 балів.	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь).
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільно з можливістю повторного перескладання за умови повторного самостійного доопрацювання.
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни.

X. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Робоча навчальна програма.

Навчальні посібники.

Опорні конспекти лекцій.

Тестові завдання (електронний носій, роздруківки).

Схематична наочність.

XI. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ

У результаті вивчення дисципліни студент зможе:

- використовуючи знання державної та іноземної мов, уміти здійснювати професійну діяльність у всіх її видах, спираючись на знання соціального, правового, економічного аспектів існування суспільства;
- мати навички збору інформації, використовуючи сучасні комп'ютерні технології;
- уміти виступати з доповідями і повідомленнями перед аудиторією за результатами власної пізнавальної діяльності, дотримуючись орфоепічних і граматичних норм;
- писати твори, добираючи відповідні мовні засоби, виражаючи своє ставлення, враховуючи ситуацію спілкування, зокрема адресата;
- вільно користуватися словником;
- виконувати обов'язки творчого працівника редакції, видавництва чи видавничої структури згідно зі штатним розписом;
- знаходити для видавництва потрібного автора;
- робити редакторський аналіз авторського оригіналу;
- виконувати редакторську роботу з перевидання та з перекладу видання;
- вводити різними способами цитати в текст;
- створювати прес-релізи та рекламні матеріали для промоції видань;
- усвідомлювати типологічні принципи класифікації ЗМІ;
- розрізняти особливості лексики, граматики, орфоепії, орфографії та етикету в ЗМК;
- редагувати неправильно побудовані речення, виправляти орфоепічні і граматичні помилки в мові мас-медіа;
- визначати анормативи у вживанні в ЗМК окремих граматичних форм;
- розуміти суть понять «сучасна українська літературна мова», «національна мова», «мова ЗМК»;
- визначати особливості лексики сучасної української мови в ЗМК;
- аналізувати українську фразеологію у мові мас-медіа.

XII. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА БАЗОВА

1. Волощак М. Неправильно-правильно : Довідник з українського слововживання : За матеріалами засобів масової інформації. — К. : Вид. центр «Просвіта», 2003. — 160 с.
2. Джеймс Лалл. Мас-медіа, комунікація, культура : глобальний підхід. —

- К. : К. І. С., 2002. – 264 с.
3. Здоровега В. Теорія й методика журналістської творчості : Підручник. — 2-ге вид., перероб. і допов. — Львів : ПАІС, 2004. — 268 с.
  4. Капелюшний А. Стилїстика. Редагування журналістських текстів. Практичні заняття : навчальний посібник. — Львів : ПАІС, 2003. — 543 с.
  5. Капелюшний А. О. Стилїстика і редагування : Практичний словник-довідник журналіста. — Львів : ПАІС, 2002. — 576 с.
  6. Партико З. В. Загальне редагування : нормативні основи : навч. посібник. — 2-ге вид., перероб. і доп. — Львів : ВФ «Афіша», 2011. — 640 с.
  7. Тимошик М. Книга для автора, редактора, видавця / М. Тимошик. — К. : Наша культура і наука, 2005. — 424 с.
  8. Яцимірська М. Культура фахової мови журналіста. — Львів : ПАІС, 2004. — 332 с.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

1. Багмут А. Й. та ін. Інтонаційна виразність звукового мовлення засобів масової інформації. — К. : Наукова думка, 1994. — 191 с.
2. Багмут А. Й. Сучасна мовленнєва дійсність : орфоепічні норми і мовленнєва діяльність // Загальна та експериментальна фонетика : Зб. наук. пр. і матеріалів. К. : ВД «Соборна Україна», 2001. — С. 143-144
3. Волох О. Т. Сучасна українська літературна мова. — К. : Вища шк., 2005. — С. 109 – 130.
4. Гоне, Жак. Освіта і засоби масової інформації / Жак Гоне, пер. з фр. М. Марченко. — К. : К. І. С., 2002. — 100 с.
5. Динамічні процеси в сучасному українському лексиконі / Клименко Н. Ф., Карпіловська Є. А., Кислюк Л. П. — К. : Вид. Дім Дмитра Бураго, 2008. — 335 с.
6. Дмитровський З. Телевізійна журналістика : Навч. посіб. — Вид. 3-тє, доповн. / З. Дмитровський. — Львів : ПАІС, 2009. — 224 с.
7. Дмитровський З. Телевізійна інформація. Теорія і практика. — Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2002. — 128 с.
8. Дудко О. С. Вступ до журналістики : світ. та вітчизн. практика : навч. посібник. / О. С. Дудко. — К. : 2009. — 224 с.
9. Капелюшний А. О. Типологія журналістських помилок. — Львів : ПАІС, 2000. — 68 с.
10. Караванський С. Пошук українського слова, або боротьба за національне «Я». — К. : Академія, 2001. — 240 с.
11. Караман С. О. Сучасна українська літературна мова : навчальний посібник / Караман С. О., Караман О. В., М. Я. Плющ та ін.; за ред. С. О. Карамана. — К. : Літера ЛТД, 2011. — 560 с.

12. Коваль А. Спочатку було слово : крилаті слова біблійного походження в українській мові. — К. : Либідь, 2001. — 312 с.
13. Масова комунікація : Підручник / А. З. Москаленко, Л. В. Губернський, В. Ф. Іванов, В. А. Вергун. — К. : Либідь, 1997. — 216 с.
14. Пономарів О. Культура слова : Мовностилістичні поради : Навч. посібник, 2-ге вид., стереотип. — К. : Либідь, 2001. — 240 с.
15. Пономарів О. Стилїстика сучасної української мови : Підручник. — 3-тє вид., переробл. і допов. — Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2000. — 248 с.
16. Рїзун В. Загальна характеристика масово-їнформаційної діяльності // Науковї записки інституту журналістики. — К., 2000. — Т. 1. — С. 15 – 30
17. Основи теорїї масової комунікації і журналістики : Навчальний посібник / За науковою редакцією В. В. Рїзуна – К. : Центр Вільної Преси, 2010. — 258 с.
18. Сучасна українська літературна мова / За ред. А. П. Грищенка. — 3-є вид., доп. — К. : Вища шк., 2002. — 440 с.
19. Сучасна українська літературна мова : Підручник / М. Я. Плющ, С. П. Бєвзенко, Н. Я. Грипас та ін.; За ред. М. Я. Плющ. — 7-є вид., стер. — К. : Вища шк., 2009. — 430 с.
20. Сучасна українська літературна мова : Лексикологія. Фонетика : підручник / А. К. Мойсїєнко, О. В. Бас-Кононенко, В. В. Бондаренко та ін. / — К. : Знання, 2010. — 270 с.
21. Шкурятяна Н. Г., Шевчук С. В. Сучасна українська літературна мова : модульний курс : навчальний посібник. — К. : Вища школа, 2007. — 823 с.
22. Яцимїрська М. Текс-дискурс як комунікативна сутність мовлення ЗМІ // Вісник Львів. ун-ту. — 2004. — Вип. 25. — С. 151-157

СЛОВНИКИ

1. Бибик С. П. та ін. Словник епітетів української мови // За ред. Л. О. Пустовїт. — К. : Довїра, 1998. — 431 с.
2. Бїдзіля Ю. М. Словник журналіста : терміни, мас-медїя, постатї. Ужгород : Закарпаття, 2007. — 224 с.
3. Бїлоус М., Сєрбенська О. Екологія українського слова. Практичний словник-довїдник. — Львів : Вид. центр ЛНУ іменї Франка, 2003. — 68 с.
4. Бобух Н. М. Словник антонїмів поетичної мови. — Полтава : АСМІ, 2009. — 296 с.
5. Бук С. 3 000 найчастотнїших слів наукового стилю сучасної української мови / Наук. ред. Ф. С. Бацевич. — Львів : ЛНУ іменї Івана Франка, 2006. — 192 с.

6. Бук С. 3 000 найчастотніших слів розмовно-побутового стилю сучасної української мови / Наук. ред. Ф. С. Бацевич. — Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2006. — 180 с.
7. Бук С. Частотний словник офіційно-ділового стилю : принципи укладання та статистичні характеристики // Лінгвістичні студії : Зб. наук. праць — 2006. — Випуск 14. — С. 184–188.
8. Бурячок А. А. Орфографічний словник : 4-те вид., доопрац. — К. : Наук. думка, 2002. — 460 с.
9. Великий зведений орфографічний словник сучасної української лексики. / Уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. — К. : ВТФ «Перун», 2003. — 896 с.
10. Великий тлумачний словник сучасної української мови. / Уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. — К. : ВТФ «Перун», 2007. — 1736 с.
11. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Голов. ред. Бусел В. Т. — К., Ірпінь : ВТФ «Перун», 2009. — 1736 с.
12. Вусик О. С. Словник українських синонімів / А. М. Поповський (ред.). — Д. : Січ, 2000. — 424 с.
13. Головащук С. І. Складні випадки наголошення : Словник-довідник / С. І. Головащук. — К. : Либідь, 1995. — 192 с.
14. Головащук С. І. Словник наголосів. — К. : Наук. думка, 2003. — 319 с.
15. Горпинич В. О. Словник географічних назв України (топоніми та відтопонімні прикметники). — К. : Довіра, 2001. — 528 с.
16. Граматичний словник української мови : Сполучники / Уклад. Городенська К. — Київ-Херсон : Видавництво ХДУ, 2007. — 340 с.
17. Граматичний словник української літературної мови. Словозміна : Близько 140 000 слів / Відп. ред. Н. Ф. Клименко. — К. : Видавничий дім Д. Бураго, 2011. — 760 с.
18. Демська О. М., Кульчицький І. М. Словник омонімів української мови / Міжнародний фонд «Відродження». — Львів : Фенікс, 1996. — 223 с.
19. Єрмоленко С. Я., Бибик С. П., Тодор О. Г. Українська мова : Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів // С. Я. Єрмоленко (ред.). — К. : Либідь, 2001. — 224 с.
20. Івченко А. О. Орфографічний словник української мови : Понад 40000 слів / А. О. Івченко; ред. Н. Є. Фоміна. — Х. : Фоліо, 2006. — 765 с.
21. Івченко А. О. Тлумачний словник української мови. Близько 7000 слів / А. О. Івченко ; ред. Н. Є. Фоміна. — Х. : Фоліо, 2006. — 766 с.
22. Жайворонок В. В. Велика чи мала літера : Словник-довідник. — К. : Наук. думка, 2004. — 202 с.
23. Калашник В. С., Колоїз Ж. В. Словник фразеологічних антонімів української мови. — 3-тє вид., доп., випр. — К. : Довіра, 2006. — 349 с.

24. Караванський С. Практичний словник синонімів української мови / С. Караванський. – 2-е вид. доп. і опр. – К. : Українська книга, 2000. – 480 с.
25. Карпіловська Є. А. Кореневий гніздовий словник української мови : Гнізда слів з вершинами-омографічними коренями. — К. : Укр. енциклоп. ім. М. П. Бажана, 2002. — 912 с.
26. Клименко Н. Ф., Карпіловська Є. А., Карпіловський В. С., Недозим Т. І. Словник афіксальних морфем української мови. — К., 1998. — 435 с.
27. Лучик В. В. Етимологічний словник топонімів України. – К. : Академія, 2014. – 544 с.
28. Полюга Л. М. Словник українських морфем. — 3-є вид. — К. : Довіра, 2009. — 554 с.
29. Селігей П. О. Етимологічний словник запозичених суфіксів і суфіксоїдів в українській мові. – К. : Академперіодика, 2014. – 324 с.
30. Культура мови на щодень / Н. Я. Дзюбишина-Мельник, Н. С. Дужик, С. Я. Єрмоленко та ін. – К. : Довіра, 2000. – 304 с.
31. Мазурик Д. Нове в українській лексиці : Словник-довідник. – Л. : Світ, 2002. – 130 с.
32. Новий орфографічний словник української мови : Граматика в таблицях : 50000 слів // О. А. Аматауні (голова ред.-худож. ради). – К. : Аконіт, 2005. – 414 с.
33. Орфоепічний словник української мови / уклад. : В. М. Русанівський, В. В. Чумак, Г. М. Ярун ; за ред. В. М. Русанівського. – К. : Перун, 2006. – 202 с.
34. Полюга, Левко Михайлович. Словник синонімів української мови. – 2. вид. – К. : Довіра, 2006. – 477 с.
35. Полюга Л. М. Словник українських морфем. – Львів : Світ, 2001. – 448 с.
36. Полякова Л. О. Український орфографічний словник з граматичними таблицями + короткий правописний коментар : 80000 слів. — Х. : ТОРСІНГ ПЛЮС, 2006. – 496 с.
37. Російсько-український словник наукової термінології : Суспільні науки // Й. Ф. Андерш, С. А. Воробйова, М. В. Кравченко та ін. – К. : Наук. думка, 1994. – 600 с.
38. Словник символів культури України // За заг. ред. В. П. Коцура, О. І. Потапенка, М. К. Дмитренка. – К. : Міленіум, 2002. – 260 с.
39. Словник антонімів української мови // За ред. Л. С. Паламарчука. – Вид. 2, доп. і випр. – К. : Довіра, 2001. – 275 с.
40. Словник іншомовних слів / Уклад. Л. О. Пустовіт та ін. – К. : Довіра,

2000. – 1018 с.
41. Словник географічних назв України / Горпинич В. О. – К. : Довіра, 2001. – 526 с.
  42. Словник неологізмів : англо-український / укладачі Зацний Ю. А., Янков А. В. — Вінниця : Нова Книга, 2008. — 360 с.
  43. Словник синонімів української мови / Л. М. Полюга. – К. : Довіра, 2004. – 477 с.
  44. Словник фразеологізмів української мови / Уклад. : В. М. Білоноженко та ін. – К. : Наукова думка, 2003. – 1104 с.
  45. Ставицька Л. Короткий словник жаргонної лексики української мови. – К. : Критика, 2003. – 335 с.
  46. Туровська Л. В., Василькова Л. М. Нові слова та значення. – К. : Довіра. – 2008. – 271 с.
  47. Струганець Л. Культура мови. Словник термінів. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2000. – 88 с.
  48. Україна в словах. Мовокраїнознавчий словник-довідник // Упор. і кер. Н. Данилевська. – К. : Вид-во «Просвіта», 2004. – 704 с.
  49. Українська мова : Енциклопедія. – 2. вид., випр. і доп. – К. : Видавництво «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 2004. – 833 с.
  50. Шевчук С. В. Російсько-український словник ділового мовлення. – К. : Вища школа, 2008. – 487 с.

ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

1. Національна бібліотека України імені В. В. Вернадського
<http://www.nbuv.gov.ua/>
2. Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В. О. Схомлинського
www.dnpb.gov.ua/
3. Бібліотека українських підручників
<http://pidruchniki.ws/>
4. Библиотека Гумер
<http://www.gumer.info/>

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Розділи (обсяг в годинах)	Вид контролю	Бали
Змістовий модуль 1. Функціонування української мови в ЗМК. Лексика і лексикологія сучасної української мови в ЗМК		
Лексика сучасної української мови в засобах	Індивідуальне заняття	5

масової комунікації. Лексика української мови за походженням та зі стилістичного погляду		
Розвиток словникового складу сучасної української літературної мови в ЗМК.	Обговорення на семінарському занятті	5
Змістовий модуль 2. Українська фразеологія, графіка і орфографія у мові мас-медіа		
Фразеологізми як засіб увиразнення журналістського тексту. Досягнення української фразеологічної науки	Перевірка конспектів	5
Змістовий модуль 3. Морфологія (типи словозміни). Синтаксис і пунктуація речення		
Класифікація словосполучень в українській мові. Семантико-синтаксичні відношення та вияв у них національної специфіки мови. Помилки у побудові словосполучень у мові мас-медіа	Перевірка конспектів	5
Роль речення у мовленні. Формальна, семантична та функціональна організації простого речення. Ускладнене просте речення. Ускладнені прості речення з однорідними членами. Можливі помилки у вживанні однорідних членів речення в журналістських текстах	Обговорення на семінарському занятті	5
Речення з відокремленими другорядними членами, уточнювальні конструкції, пов'язані з ними помилки в ЗМК	Перевірка конспектів	5
Уживання вигуків і звертань в ускладнених простих реченнях. Вигук як носій емоційного навантаження текстів в ЗМК. Відхилення від нормативної форми звертань у мовленні журналістів	Обговорення на семінарському занятті	5
Структурні та інтонаційні особливості безсполучникових речень. Розділові знаки в них. Складні безсполучникові речення в засобах масової комунікації	Обговорення на семінарському занятті	5
Усього 48 год.		40

**Навчально-методична карта дисципліни «Українська мова в засобах масової комунікації»
Разом: 108 год., лекції – 22 год., практичні заняття – 20 год., індивідуальна робота – 12 год.,
модульний контроль – 6 год., самостійна робота – 48 год.**

Тиждень											
Модулі	Змістовий модуль 1.		Змістовий модуль 2.			Змістовий модуль 3.					
Назва модуля	Функціонування української мови в ЗМК. Лексика і лексикологія сучасної української мови в ЗМК		Українська фразеологія у мові мас-медіа. Графіка і орфографія української мови в мас-медіа			Морфологія (типи словозміни). Синтаксис і пунктуація речення					
Лекції	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Теми лекцій	Мовна ситуація в Україні. Природа, функції та будова мови в ЗМК. Фонетика. Фонологія. Звуковий склад української мови	Розвиток словникового складу сучасної української літературної мови в ЗМК	Українська фразеологія: джерела, структура, семантика. Роль фразеологізмів у мові мас-медіа	Співвідношення між звуками і буквами української мови. Орфоепічні норми в ЗМК. Дотримання правописних норм у періодичних виданнях	Історія українського правопису. Принципи українського правопису, їх використання при редагуванні журналістських текстів	Поняття «граматика», «морфологія». Граматична форма, граматичне значення і граматична категорія частин мови і часток мови. Засоби вираження граматичних значень слова в українській мові. Анормативи у вживанні в ЗМК окремих граматичних форм	Класифікація словосполучень в українській мові. Семантико-синтаксичні відношення та вияв у ньому національної специфіки мови. Помилки у побудові словосполучень у мові мас-медіа	Особливості вживання типів простого речення в жанрово-стильовій структурі журналістського мовлення	Складне речення. Граматичні, семантичні та інтонаційні засоби зв'язу частин у складному реченні. Сполучникові та пунктуаційні засоби зв'язу компонентів у складносурядному реченні в мові мас-медіа	Багатокомпонентні складні речення: з кількома підрядними або кількома суурядними, з суурядністю та підрядністю. Період. Розділові знаки в складному реченні ускладненого типу, їх відповідність спланованому змістові, експресивному забарвленню речення. Специфіка вживання типів складного речення в журналістських текстах	Вживання різних видів прямої мови в текстах ЗМК. Перетворення одних форм чужої мови в інші, оформлення їх за допомогою розділових знаків
Теми практичних занять	Лексика сучасної української мови в засобах масової комунікації. Лексика української мови за походженням та зі стилістичного погляду		Фразеологізми як засіб вираження журналістського тексту. Досягнення української фразеологічної науки	Графіка та орфографія української мови в ЗМК. Українська графіка в діахронічному аспекті	Система правил сучасної української орфографії. Орфограми в ЗМК	Роль речення у мовленні. Формальна, семантична та функціональна організація простого речення. Ускладнене просте речення. Ускладнені прості речення з однорідними членами. Можливі помилки у вживанні однорідних членів речення в журналістських текстах	Речення з відокремленими друкорядними членами, уточнювальні конструкції, пов'язані з ними помилки в ЗМК	Речення із вставними і вставленими компонентами. Розділові знаки при вставних і вставлених конструкціях у мові мас-медіа	Уживання вигуків і звертань в ускладнених простих реченнях. Вигук як носій емоційного навантаження текстів в ЗМК. Відхилення від нормативної форми звертань у мовленні журналістів	Типи складнопідрядних речень. Семантико-структурні різновиди та сполучні засоби присиднання підрядної частини до головної. Розділові знаки в складнопідрядному реченні. Особливості використання подібних конструкцій в журналістських текстах	Структурні та інтонаційні особливості безсполучникових речень. Розділові знаки в них. Складні безсполучникові речення в засобах масової комунікації
Самостійна робота	Табл. 6		Табл.6			Табл.6					
Контроль	Модульна контрольна робота 1.		Модульна контрольна робота 2.			Модульна контрольна робота 3.					
Підсумковий контроль	Залік										

